Korkovähennysrajoitusten vaikutuksista yleisesti

Seppo Kari – Olli Ropponen
VATT

Kuuleminen, HE 150/2018, eduskunta, verojaosto
4. 10. 2018

VALTION TALOUDELLINEN TUTKIMUSKESKUS
STATENS EKONOMISKA FORSKNINGSCENTRAL
VATT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH

EU:n veronkiertodirektiivin korkovähennysrajoitus

- Yrityksen EBITDA -tuloskäsitteeseen perustuva rajoite
- Koskee lähtökohtaisesti kaikkia yhtiöitä ja sekä konsernin sisäisiä että ulkoisia korkoja
- Mailla kuitenkin oikeus soveltaa vapautuksia; laajat vapautukset => rajoite puree vain suht. harvoin ja saattaa kohdentua konsernien voitonsiirtelyyn
  - De minimis –vapautus max 3 m€
  - Konserniin kuulumattomien yritysten vapauttaminen
  - Kaksi erilaista konsernivapautusta
    - Oman pääoman sääntö
    - Ns. group ratio –sääntö (korvaa EBITDA-säännön)

Havaittavissa kaksi vaihtoehtoista politiikkalinjaa

- Direktiivin korkorajoitus perustuu Saksan EBITDA-pohjaiseen rajoitteeseen
  - Saksan 2008-uudistuksen virallinen tavoite oli rajoittaa sekä velkarahoituksen suosimista että konsernien voitonsiirtelyä
  - Käytännössä säännöt räätälöitiin löysiksi – mm. laajat vapautukset - siten, että ne kohdentuvat lähinnä voitonsiirtelyyn
- Ruotsi
  - Komiteamietintö (2014) ja Finansdepartementin esitys (2017)
    - tulee rajoittaa sekä velanottokannusteita että voitonsiirtelyä;
    - veropohjan laajeneminen kompensoidaan alentamalla verokantaa
  - Esitys: EBIT-pohjainen rajoitus (35 %) + vain kevyet vapautukset
  - Lopullinen lakiesitys nojautui kuitenkin direktiivin EBITDA-rajoitteeseen; suhtellisen niukat huojennukset kuitenkin, esim. ei konsernivapautuksia

Miten arvioida korkovähennysrajoituksia? Taloudelliset vaikutukset

- Korkojen vähennyskelpoisuutta hyödyntävä voitonsiirto (debt shifting)
- Kannuste velkarahoituksen käyttämiseen (debt bias)
- Investoinnit ja yritysten kasvu
- Vaikutukset yritysrakenteeseen
- Hallinnolliset kustannukset
- Maiden strateginen käyttäytyminen (verokilpailu)

Mitä korkorajoitusten vaikutuksista tiedetään? Kotimainen tutkimus

- Harju, Kauppinen, Ropponen (2017): Firm Responses to an Interest Barrier: Empirical Evidence, VATT WP 90
- Tutkii Suomessa 2014 alusta sovelletun rajoituksen vaikutuksia
- Suomalaisia monikansallisia yrityksiä verrataan ruotsalaisiin ja tanskalaisiin monikansallisiin yrityksiin (DD-menetelmä)
- Suomalaisten monikansallisten yritysten rahoituskulut pienenivät verrattuna kontrolliryhmään
- Tytäryhtiöt laskivat pitkän aikavälin lainojen tasoa
- Ei havaitse velan avulla harjoitetun voitonsiirron siirtymistä siirtohinnoitteluun
- Ei havaitse vaikutuksia reaalisen toiminnan pienenemisestä (tuotanto ei laske)

Mitä korkorajoitusten vaikutuksista tiedetään? Muualla tehtyä tutkimusta

- Ulkomailla korkorajoitusten vaikutuksia tutkittu varsin paljon; monet tutkimukset kohdistuneet Saksan korkorajoituksiin
- Yleisesti havaittu että rajoitteet vähentävät sisäisiä korkoja (= voitonsiirtelyä)
- Havaittu myös vähentävän velkaisuusastetta yleisemmin
- Yritysten havaittu myös kiertävän pelkkiin sisäisiin korkoihin kohdistuvia rajoitteita hyödyntämällä ulkoisiin lainoihin liittyviä järjestelyjä
- Joissain tutkimuksissa havaittu investointivaikutuksia

Investointivaikutuksen syntymekanismista

- Jos ”korkomenot” ≥ ”korkorajoite”, rajoite voi vaikuttaa velkarahoituksen kustannukseen ja edelleen investointeihin
- Vaikutus on ilmeisesti kuitenkin ymmärretty väärin (?)
  - On ajateltu että uuden velan kustannus nousee samalla tavoin kuin jos vähennys olisi poistettu kokonaan
  - Todellisuudessa velkarahoitettu investointi vaikuttaa myös rajoitteen tasoon (EBITDA:an), mikä pienentää velan efektiivisen kustannuksen nousua
- Kun molemmat vaikutukset otetaan huomioon saadaan tulos:
  - EBITDA –rajoitteen vaikutus on selvästi pienempi kuin vähennyksen menettämisen vaikutus
  - Riippuen parametreista rajoite voi jopa alentaa kustannusta nykyisestä

Investoinnin tuottovaatimus kolmessa eri korkomenojen verokohtelun vaihtoehdossa

Korot vähennyskelpoisia rajatta	EBITDA-rajoitus	Ei korkovähennystä
4.58	**4.61**	**5.8**

Oletukset

- Korko 5 %, verokanta 20 %, rajoite-% (fixed ratio) 25 %
- Pääoman kulumisaste 15 %, veropoistoaste 25 %

Tulkinta

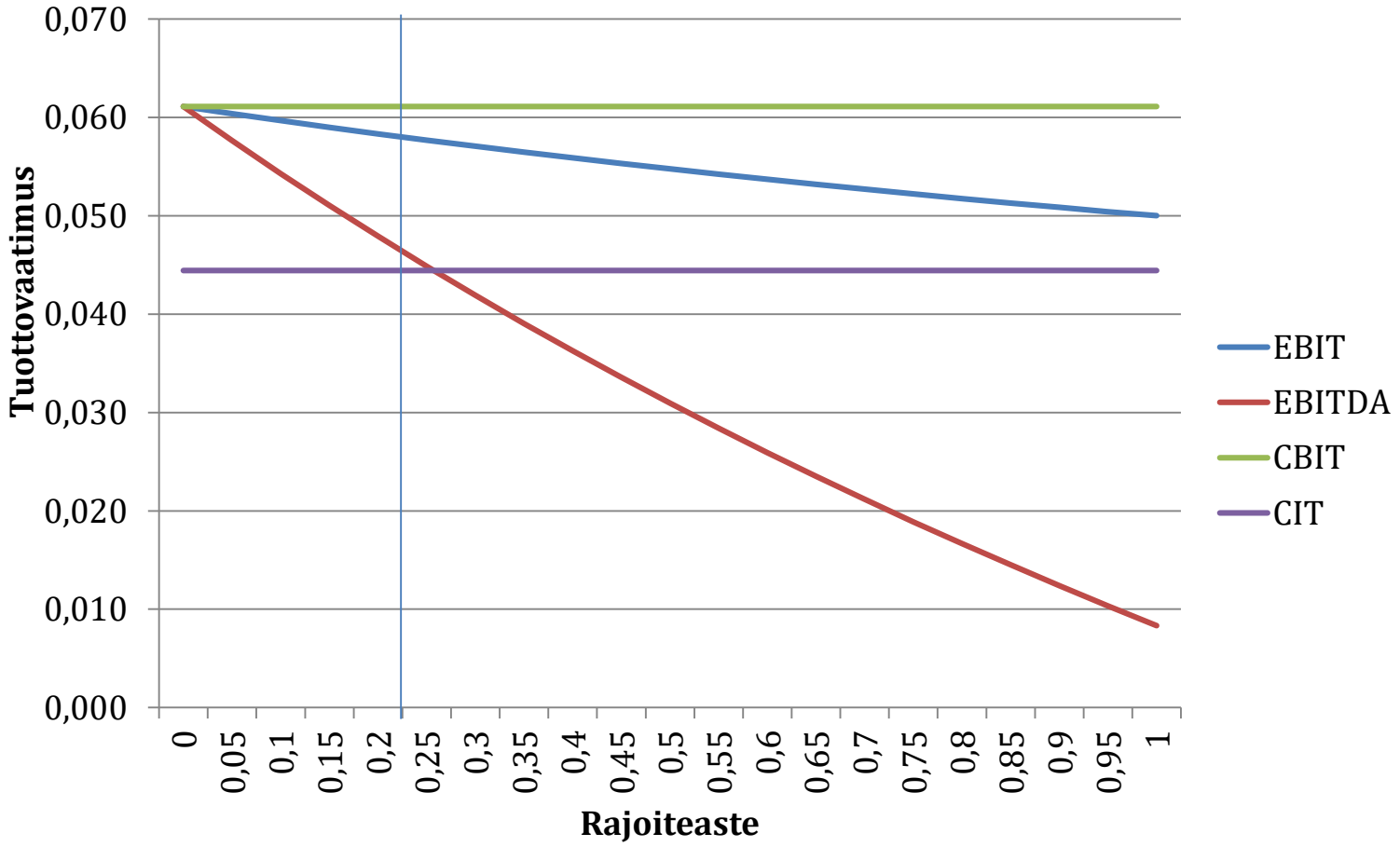
- Kun lainakorot voi vähentää rajoituksetta velalla rahoitetun investoinnin on tuotettava 4,58 % ennen yhteisöveroa, jotta verojen jälkeinen tuotto vastaisi markkinakorkoa, 5 %
- EBITDA-rajoitteen ollessa voimassa tuottovaatimus nousee tästä (vain) 0,03 %-yksikköä

Lähde: Kari - Ropponen (2018)

Investointivaikutus: EBITDA vs. EBIT

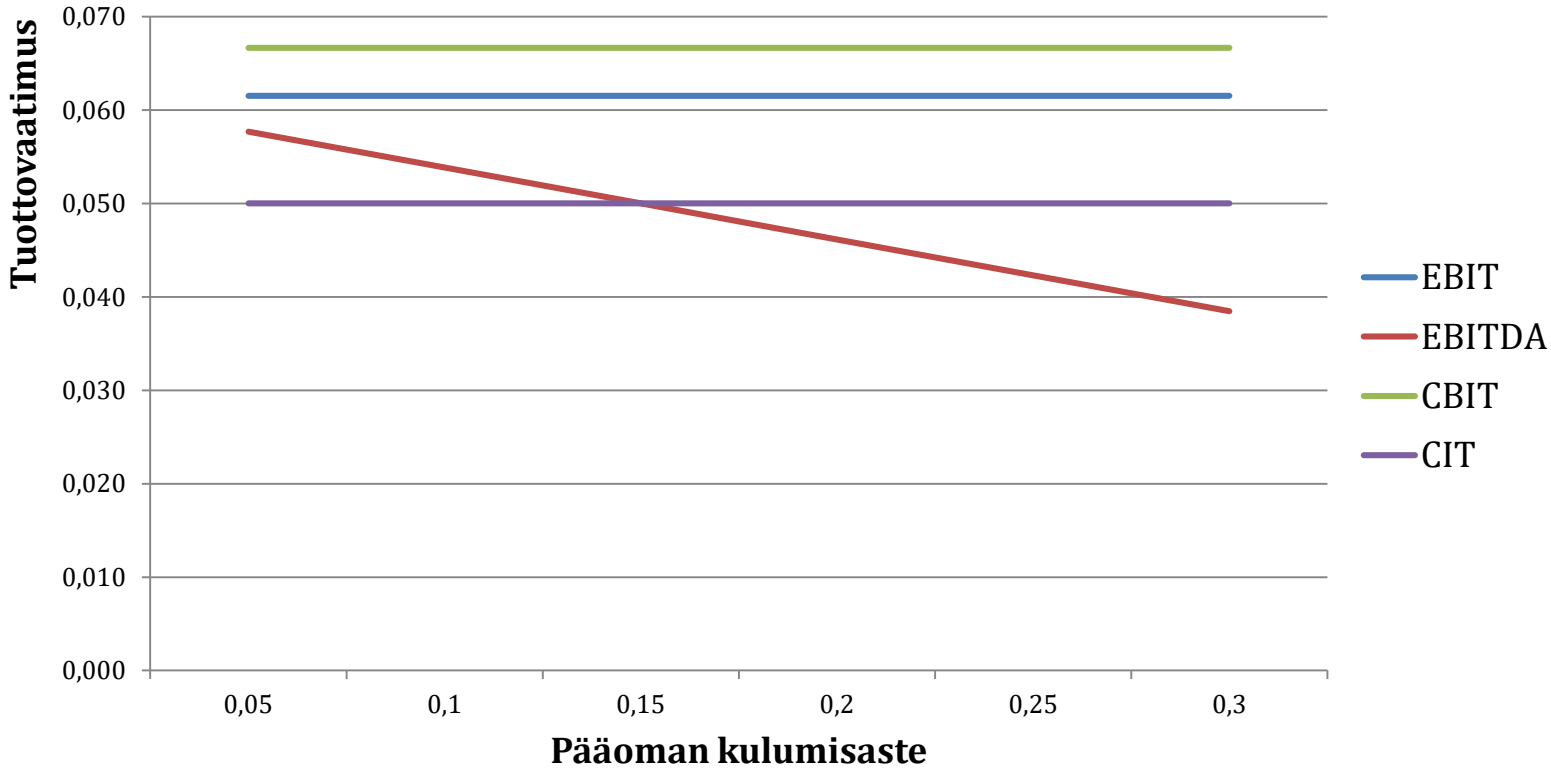
- EBITDA:rajoitteen ollessa voimassa investointivaikutus riippuu lisäksi voimakkaasti
  - Rajoite-%:sta: korkealla %:lla tuottovaatimus hyvin matala
  - Investoinnin pitoajasta: tuottovaatimus alenee kun pitoaika lyhenee
- EBIT-rajoitteella, jota ehdotettiin Ruotsissa, ei ole näitä herkkyyspiirteitä
- Selitys
  - EBITDA-rajoite vaikuttaa epäsymmetrisesti investoinnin tuottoihin ja kustannuksiin (poistovähennyksiin)
  - EBIT-rajoite on symmetrinen
- Tästä näkökulmasta EBIT-rajoite on teoreettisesti siistimpi kuin EBITDA-rajoite

Investoinnin tuottovaatimuksen riippuvuus rajoite-%:sta



Lähde: Kari – Ropponen (2018)

Tuottovaatimuksen riippuvuus pääoman kulumisen asteesta (”kääntäen pitoajasta”)



Lähde: Kari – Ropponen (2018)

Lopuksi

- Direktiivin EBITDA-pohjainen korkorajoitus on monimutkainen tapa vähentää verosuunnittelua
- Potentiaalisesti koskee suurta joukkoa yrityksiä ja samalla sekä ulkoisia että sisäisiä korkoja, mutta laajat vapautukset suuntaavat rajoitukset verosuunnittelun estämiseen
- Jos vapautuksia hyödynnetään tehokkaasti, haitallinen vaikutus investointeihin voi jäädä pieneksi
- Toisaalta ilman vapautuksiakin investointivaikutukset ovat luultavasti pienempiä mitä ajateltu
- Jos korkorajoitteella haluttaisiin pienentää velan edullisuutta suhteessa omaan pääomaan
  - EBIT-rajoite on vaikutuksiltaan terveempi
  - EBITDA-rajoite vääristää investointien kohdentumista suosien lyhyen käyttöiän investointeja

Lähteet:

Buettner – Overesch - Schreiber - Wamser (2012): The Impact of Thin-Capitalization Rules on the Capital Structure of Multinational Firms, Journal of Public Economics 96:930-938

Buettner – Overesch – Wamser (2018): Anti profit-shifting rules and foreign direct investment. International Tax and Public Finance 25, 553-580.

Collier - Kari – Ropponen – Simmler – Todtenhaupt (2018) Dissecting the EU's Recent Anti-Tax Avoidance measures: Merits and problems. EconPol Policy Report 08/2018.

Kari – Ropponen (2018), Profit shifting and investment under interest limitation rules: Does the EBITDA rule outperform the EBIT rule? Käsikirjoitus 2018.

Harju – Kauppinen - Ropponen (2017): Firm Responses to an Interest Barrier: Empirical Evidence, VATT Working Papers 90.

Ruf - Schindler (2015): Debt Shifting and Thin-Capitalization Rules - German Experience and Alternative Approaches, Nordic Tax Journal 1, 17-33.